

Zvali su ih samoubojicama i žabarima

PRVI JE KAJAK U ZAGREB 1919. DONIO MARKO JURANIĆ, A NAZIVAN JE "FALTBOOTE". OKO JURANIĆA SE OKUPILA SKUPINA PODUZETNIH SPORTAŠA KOJI SU UVIDJELI PREDNOST TAKVOG ČAMCA, POSEBNO ZA BORAVAK U PRIRODI, JER SE RELATIVNO LAGANO PLOVILO MOGLA TRANSPORTIRATI DO ŽELJENOG ODREDIŠTA. VESLAČI SU POJAVU NOVOG PLOVILA DOČEKALI S NEVJERICOM

Piše **Zdenko Jajčević**

Početak kajakaštva u Hrvatskoj vezan je uz pojavu prvog kajaka koji je u lipnju 1919. godine u Zagreb iz Graza donio Marko Juranić. Kajak je imao drveni kostur s oplatom i pokrovom od jedrenog platna dug 420 cm, a širok 68 cm i nazivali su ga "faltboote". Oko Juranića se okupila skupina poduzetnih sportaša koji su uvidjeli prednost takvog čamca, posebno za boravak u prirodi, jer se relativno lagano plovilo moglo transportirati do željenog odredišta. U toj su grupi bili Leo Gollob, Janako Meniga, Dragutin Golubović, Ante Pandaković, Dragutin Paulić i Walter Weber. Veslači su pojavu novog plovila dočekali s nevjericom, nazivajući njegove korisnike samoubojicama, a kasnije žabarima. U prvo vrijeme kajakaši su se pretežno regrutirali od članova zagrebačkog *Hrvatskog veslačkog kluba*. Osim svakodnevnog krstarenja Savom, prvi ljubitelji kajaka odlaze na izlete i višednevne ture po Mrežnici, Kupi, Korani i Plitvičkim jezerima. Spuštaju se Savom do Litije, Savinjom od Celja do Sevnice, a nerijetko organiziraju ture po Limu, Ibru, Neretvi, Tari i Drini.

Prve kajakaške regate

Prva kajakaška regata održana je u sklopu veslačkog natjecanja 14. srpnja 1927. godine između veslača *Hrvatskog veslačkog kluba* i *VK Gusar*. Start je bio na splavi HVK-a ispod željezničkog mosta, a cilj u Trnju. U najavi te regate *Jutarnji list* je objavio: "Prema programu te međuklupske regate doći će nastojanjem HVK do natjecanja sa platnenim čamcima (faltboote). Kako kod nas nema organiziranih klubova, koji goje veslački sport u platnenim čamcima, niti kod klubova imade organiziranih sekcija za tu granu sporta, to će ova natjecanja biti tim interesantnija i mnogi će prvi put imati prilike da upoznaju tu granu sporta. 'Faltboltašima' se daje prilika da se sastanu u većem broju, međusobno upoznaju i da udare temelj tome tako lijepom i privlačnom padel-sportu". Taksa za prijavu iznosila je 10 dinara po veslaču, a članovi kluba su imali 50 posto popusta. Pobjednik u utrci F-1 bio je Leo Gollob

ispred Dušana Zinaje, a u utrci F-2 prva je bila posada Kučić i Plavec, ispred dvojca Filipović i Ullrich. Pokale su dodijelili mecene, kao npr. zagrebački trgovac slikarskim priborom i galerist Ullrich. Na onom dodijeljenom Gollobu je napisano: "Dar Eduarda Ullricha za natjecanje u Falltbootu, 14. VII. 1927. - Pobjedniku u Samcu".

Regata sa stankom za odmor

U nedjelju 31. kolovoza 1930. održana je regata za otvoreno prvenstvo Zagreba. Start je bio kod gostionice i kupališta Grič pokraj Brežica na rijeci Krki, a cilj kod kupališta Gospodarić. Prvo je planirano da start regate bude u Krškom, ali je kasnije staza skraćena. Prijave za utrku primale su se na samom startu, ali i ranije u trgovini sportskih rekvizita i potrepština Marka Druckera u Ilici 39. Natjecatelji su nastupili u čamcima tadašnjih poznatih proizvođača: "Berger", "Klepper", "Pionier", "Jacobber" i "Hardt". Sava je bila vrlo niska, a na pojedinim mjestima posve mirna, tako da su se kajakaši iznimno nprezali. Natjecatelji su startali u razmacima od minute, a 30-minutni odmor bio je u Podsusedu. Tu su natjecatelji, a i promatrači bili počašćeni pivom i osvježavajućim napitkom - "ovomaltinom", koji je dijelila tvrtka "Wander". Na cilju u Zagrebu okupilo se 1000 gledatelja. Mnogi su bili iznenađeni pojavom kajaka, jer su im se činili malim i nestabilnim. U samcu (F-1) pobijedio je Koščak (VK Gusar), a u dvojcu (F-2) Privora i Novak (HAŠK). U no-

Leo Gollob na Savi kod Brežica, 1935.

Janko Meniga i Leo Gollob boje baraku I. Jugoslavenskog kajak kluba Zagreb 1934.

vinama su objavljeni naslovi *"Kajakaši priređuju natjecanja, a veslači pobjeđuju"*. Iako su prva mjesta prepustili dobro istreniranim veslačima, kajakaši su bili zadovoljni jer su uspješno organizirali prvo kajakaško natjecanje. Osim toga, utrka je bila povod da se osnuje prvi kajakaški klub.

Osnivanje prvog kajakaškog kluba

Nagrade za prvu kajakašku utrku isplaćene su dijelom od takse, a dijelom od priloga raznih zagrebačkih trgovačkih kuća i prijatelja športa. Tako su nagrade darovale tvrtke Anglo - jugoslavensko petrolejsko d. d., Walter Weber, Makso Mayer i Milan Marić. Vrlo lijep pokal darovalo je i Zagrebačko ribarsko društvo. Na podjeli nagrada u gostionici na Savskoj cesti, 4. rujna 1930. okupili su se, osim natjecatelja, i drugi vlasnici kajaka iz Zagreba. Tada je iznesena ideja o osnivanju prvog kajakaškog kluba, a izabran je i peteročlani odbor sa zadatkom da izradi klupska pravila. Kraljevska banska uprava Savske banovine u Zagreb je 10. ožujka 1931. odobrila Pravila I. jugoslavenskog Kajak kluba Zagreb. Svrha kluba je *"gojenje i promicanje kajak - sporta u kajaku i sličnim čamcima (sklopivim gumenim čamcima, tzv. Falboot, kanu itd)"*. Klupske boje su bile žuta i plava. Zastava je trokutasta, gornja polovica je plave, a donja žute boje. U sredini su inicijali kluba KKZ u plavoj boji na bijelom okruglom polju. U tim pravilima, određuje se izgled klupskog dresa i vrsta članova koji mogu biti redoviti i izvršujući. Članovi trebaju biti *"neporočni i naobraženi"*, a prešli su *"18. godina života, vješti su u plivanju, a vlasnici su ili barem stalni posjednici čamaca"*. Izvanredni članovi su oni koji se aktivno bave kajakaštvom, a nemaju vlastiti niti čamac u zajedničkom vlasništvu. Začasni članovi su utemeljitelji i podupirući članovi. Juniori su oni koji nisu navršili 18. godina, bave se kajakaštvom, neporočni su i znaju plivati.

Izgradnja klupskog doma

Primanje u klub bilo je dosta komplicirano. Kandidat je morao dolaziti tri puta, kao gost jednog od redovitih ili izvršujućih članova. Nakon toga je bio uvjetno primljen na šest mjeseci. Odlukom uprave taj se rok mogao i produljiti. Tada je mogao biti primljen uz suglasnost dvije trećine članova upravnog odbora. Mogao je bez obrazloženja biti i odbijen, a na godišnjoj skupštini je imao pravo uložiti žalbu. U gradskoj upravi klub je uspio ishoditi zemljište, stotinjak metara nizvodno od željezničkog mosta. Prvi susjed bio im je Veslački klub *Gusar*. Odmah se pristupio gradnji spremišta na tom terenu, jer je to bio jedini način da se okupe svi kajakaši, kojih je bilo više izvan, nego u članstvu novoosnovanog kluba. Te 1931. godine, čamci su kategorizirani kao turistički i natjecateljski, a u Litiji je održan prvi susret s ljubljanskim kajakašima.

Prve kajakašice

Dana 20. rujna 1931. priređeno je kajakaško prvenstvo Zagreba na kojem su nastupile i žene. Muškarci su startali u Brežicama, a žene u Podsusedu. Na dan prvenstva, Gospodarićevo kupalište je organiziralo propagandno natjecanje u plivanju, utrku sandolina i natjecanje čamaca za spašavanje. Nastupili su članovi Kajak kluba *Zagreb* i kajakaških sekcija *HAŠK*-a i *VK Gusar*. Bilo je hladno, a vodostaj Save se povećao. Startalo je 14 čamaca, četiri samaca, šest širokih i dva uska dvojca. Prošlogodišnji prvak Košćak obranio je naslov, a najveći konkurent bio mu je pionir kajakaštva Leo Gollob, s tri minute zaostatka. Prošlogodišnji pobjednici u širokom dvojcu, Privora i Novak iz *HAŠK*-a, bili su drugi s pet minuta zaostatka iza pobjednika, članova *VK Gusar*, Lakića i Naratha. U uskom dvojcu pobijedili su članovi *VK Gusar*, Brzeska i Petelinšek. U utrci žena prva je bila Vera Gospodarić, a u dvojcu su nastupile samo Anny Šarić i Ksenija Valentić. U Brežicama, Podsusedu i Zagrebu natjecatelji su bili posluženi osvježavajućim "ovomaltinom". Budući da je u tadašnjoj državi postojao samo jedan klub nije se mogao osnovati strukovni savez, koji bi omogućio primanje u međunarodni kajakaški savez i nastup naših kajakaša na međunarodnim regatama. Međutim, Međunarodni kajakaški savez je izašao u susret i na kongresu u Beču 30. listopada 1932. primio tadašnju državu kao privremenog člana.

Walter Weber na Savi Bohinjki, 1936.